

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI

POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE

W GLIWICACH

ZA ROK 2011

**wraz z wykazem potrzeb powiatu gliwickiego w zakresie pomocy społecznej
(na podstawie art. 112 ust. 12
Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej)**

SEKRETARIAT I SPRAWY KADROWE

Sekretariat

W okresie od dnia 01 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zarejestrowano:

6328 pism przychodzących

w tym **296** pism dotyczących działalności Biura Projektu „Dobry start w samodzielność”

6736 pism wychodzących

w tym **378** pism dotyczących działalności Biura Projektu „Dobry start w samodzielność”

Od 01 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011r. w PCPR wydano 704 decyzje administracyjne w zakresie:

- rodzinnej opieki zastępczej – 202 decyzje (w tym 22 decyzje o pomocy jednorazowej dla nowoprzyjętego dziecka w rodzinie zastępczej)
- odpłatności rodziców biologicznych – 189 decyzji
- usamodzielnianych wychowanków – 81 decyzji
- środowiskowego domu samopomocy – 78 decyzji
- domów pomocy społecznej – 146 decyzji
- postanowienia – 8 decyzji

Zatrudnienie w PCPR

Stan zatrudnienia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w 2011 roku kształtował się na poziomie 14 pracowników (14,50 etatów).

Zatrudnienie pracowników finansowane ze środków PCPR :

1) Dyrektor	1 osoba
2) Sekcja finansowo - księgowo	
- Główny Księgowy	1 osoba
- Referent d/s Finansowo-Księgowych	1 osoba
3) Sekretariat i sprawy kadrowo-administracyjne:	
- Podinspektor d/s Administracyjnych i Sekretariatu	1 osoba
- Podinspektor d/s Kadrowo-Płacowych	1 osoba
4) Sekcja Pomocy Rodzinie i Dziecku:	
- Starszy Specjalista Pracy Socjalnej - Koordynator	1 osoba
- Pracownicy Socjalni	3 osoby
5) Sekcja Pomocy Środowiskowej i Instytucjonalnej:	
- Podinspektor	1 osoba
6) Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:	
- Główny Specjalista d/s Osób Niepełnosprawnych	1 osoba
- Podinspektor	1 osoba
- Podinspektor – Doradca ds. Osób Niepełnosprawnych*	1 osoba

* finansowana ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki z Europejskiego Funduszu Społecznego

W 2011r. w Centrum wykonywane były zadania na podstawie umów cywilno-prawnych, finansowanych ze środków PCPR w zakresie:

- porad prawnych,
- utrzymanie i obsługa strony internetowej PCPR,
- prac konserwatorskich i remontowych.

Zatrudnienie w Punkcie Interwencji Kryzysowej

L.p.	Stanowisko	Zatrudnienie
1.	Psycholog	1 osoba – umowa o pracę
2.	Psycholog	1 osoba – umowa zlecenie
3.	Prawnik	1 osoba - umowa zlecenie
4.	Sprzątaczką	1 osoba – umowa zlecenie

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

W celu realizacji programu systemowego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, pod nazwą „**Dobry start w samodzielność**” w okresie: od dnia 01.01.2011r. do dnia 31.12.2011r. – pracę tę wykonywały:

L.p.	Stanowisko	Ilość osób	Zatrudnienie
1.	Koordynator Projektu	1	Umowa cywilno-prawna na świadczenie usług
2.	Specjalista ds. Reintegracji Zawodowej i Społecznej - Asystent Koordynatora Projektu	1	Umowa o pracę
3.	Pracownik ds. Obsługi Finansowej Projektu	1	Umowa zlecenie
4.	Podinspektor – Doradca ds. Osób Niepełnosprawnych*	1	Umowa o pracę
5.	Prawnik ds. Obsługi Prawnej Projektu	1	Umowa zlecenie
6.	Utrzymanie i prowadzenie obsługi strony internetowej Projektu	1	Umowa zlecenie

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

* pracuje w Dziale Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Wymienione zadania były finansowane ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pracę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w 2011 roku wspierał 1 stażysta, skierowany na 3 miesięczny staż absolwencki przez Powiatowy Urzędy Pracy w Gliwicach.

Udział pracowników PCPR w szkoleniach i konferencjach

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w 2011r. uczestniczyli łącznie w **45** różnych formach podnoszenia wiedzy fachowej (seminariach, konferencjach, szkoleniach, spotkaniach) dotyczących między innymi:

- 1) realizacji i zarządzania Europejskimi Funduszami Społecznymi,
- 2) procedur administracyjnych oraz realizacji zadań z pomocy społecznej,
- 3) zasad udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym,
- 4) problematyki związanej z opieką nad rodziną i dzieckiem,
- 5) rozwiązywania problemów społecznych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) technologii informacyjno - komunikacyjnych w pomocy społecznej BIP,
- 7) dyscypliny finansów publicznych,
- 8) organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) nowelizacji Kodeksu Postępowania Administracyjnego,
- 10) zagadnień płacowych w jednostkach samorządowych,

- 11) obsługi zadań pomocy społecznej przy użyciu oprogramowania „POMOST”,
- 12) instrukcji kancelaryjnej, przygotowania dokumentacji do elektronicznego obiegu oraz archiwizacji.

W zdecydowanej części formy te były nieodpłatne, pokrywane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego - oferta szkoleniowa Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w Katowicach. Koszt sześciu szkoleń w wysokości **2 785,00 zł** został pokryty ze środków finansowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

SEKCJA POMOCY RODZINIE I DZIECKU

W 2011 r. opieka nad dzieckiem i rodziną realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach opierała się na zapisach **Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) oraz przepisów wykonawczych do ustawy, tj. **Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie rodzin zastępczych z dnia 18 października 2004 r.** (Dz. U. z 2004 r. Nr 233, poz. 2344 ze zmianami), **Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych z dnia 19 października 2007 r.** (Dz. U. z 2007 r., Nr 201, poz. 1456) oraz **Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie z dnia 23 grudnia 2004 r.** (Dz. U. z 2005 r. Nr 5 poz. 45 ze zmianami).

1. Rodziny zastępcze:

W ciągu 2011 roku pod opieką PCPR w Gliwicach funkcjonowało łącznie **141 rodzin zastępczych**, w których wychowywało się **208 dzieci**.

Wśród nich spokrewnionych rodzin zastępczych było **112** (w których wychowywało się 143 dzieci), niespokrewnionych rodzin zastępczych **20** (w których wychowywało się 29 dzieci) oraz **9** zawodowych rodzin zastępczych (w których wychowywało się 46 dzieci).

W 2011 r. w powiecie gliwickim powstało **21** nowych rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze w 2011 r.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione rodziny zastępcze	112	143
Niespokrewnione rodziny zastępcze	20	29
Zawodowe rodziny zastępcze, w tym:	9	46
wielodzietne	4 ¹⁾	17
specjalistyczne	2 ²⁾	8
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	3 ³⁾	21
Ogółem	141	208

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

¹⁾ Dwie rodziny zawodowe wielodzietne zamieszkują na terenie innych powiatów, tj. bielskiego i raciborskiego

²⁾ Jedna z zawodowych rodzin zastępczych specjalistycznych zamieszkuje na terenie powiatu tarnogórskiego wychowując troje dzieci pochodzących z naszego powiatu.

³⁾ Jedna rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego pochodzi z powiatu rybnickiego oraz jedna rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego z naszego powiatu przekształciła się pod koniec roku 2011 w rodzinę zawodową wielodzietną

Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Gliwickiego- stan na 31.12.2011 r.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione rodziny zastępcze	95	119
Niespokrewnione rodziny zastępcze	16	23
Zawodowe rodziny zastępcze, w tym:	5	23
wielodzietne	3 ¹⁾	15
specjalistyczne	1 ²⁾	5
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1 ³⁾	3
Ogółem	116	165

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

– **Pełnoletni wychowankowie pozostający nadal w rodzinach zastępczych:**

Zgodnie z art. 78 ust. 5 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) „Rodzinie, która sprawowała funkcję rodziny zastępczej, przysługuje pomoc pieniężna (...) również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęto naukę przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie”. W myśl ww. przepisu w 2011 r. z tego typu wsparcia skorzystało **20** wychowanków pozostających w **20** rodzinach, które były dla nich rodzinami zastępczymi do czasu osiągnięcia przez nich pełnoletności.

– **Porozumienia w sprawie pokrywania kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej:**

W 2011 r. w **rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów** na podstawie zawartych porozumień przebywało **34** **dzieci pochodzących z terenu powiatu gliwickiego**. Tym samym zawartych porozumień było 34, z czego w 2011 r. zawarto 11 nowych porozumień.

Dzieci pochodzące z powiatu gliwickiego umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Powiat, w którym zabezpieczono dziecko	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Koszt finansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych w 2011 r.
Powiat Pszczyński	1	1	9 781,05 zł
Miasto Bielsko-Biała	3	5	57 315,60 zł
Powiat Kłodzki	1	2	11 690,32 zł
Miasto Gliwice	1	1	13 834,80 zł
Powiat Jędrzejowski	1	1	4 885,20 zł
Powiat Wieluński	1	1	7 905,60 zł
Powiat Tarnogórski	3	5	62 527,99 zł
Powiat Lubliniecki	2	2	12 479,22 zł
Powiat Cieszyński	2	2	10 974,36 zł
Powiat Żniński	1	1	7 905,60 zł
Powiat Kluczborski	1	1	13 834,80 zł
Powiat Bielski	1	3	38 470,74 zł
Powiat Myślenicki	1	1	11 858,40 zł
Powiat Bolesławiecki	1	1	12 929,00 zł
Miasto Rybnik	2	2	12 407,39 zł

Powiat Raciborski	1	3	25 487,00 zł
Powiat Mikołowski	1	1	6 226,72 zł
Miasto Katowice	1	1	5 764,50 zł
Ogółem	25	34	326 278,36 zł

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

W 2011 r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu gliwickiego przebywało **37 dzieci pochodzących z innych powiatów.**

Dzieci pochodzące z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu gliwickiego.

Powiat pochodzenia dziecka	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Koszt finansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych w 2011 r.
Powiat Rybnicki	1	1	7 905,60 zł
Miasto Zabrze	3	4	28 006,13 zł
Powiat Raciborski	1	1	13 276,80 zł
Miasto Gliwice	11	13	104 280,59 zł
Miasto Bytom	2	4	42 909,84 zł
Powiat Żąbkowicki	1	2	15 152,40 zł
Powiat Kluczborski	1	1	5 270,40 zł
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	1	1	4 199,28 zł
Powiat Kłodzki	1	1	5 541,36 zł
Powiat Strzelecki	1	1	9 223,20 zł
Powiat Puławski	1	1	8 564,40 zł
Powiat Jędrzejowski	1	1	8 482,05 zł
Powiat Bieruńsko-Lędziński	1	1	6 530,60 zł
Miasto Rybnik	2	3	14 234,40 zł
Powiat Myszkowski	1	1	12 916,80 zł
Miasto Sosnowiec	1	1	-
Ogółem	30	37	286 493,85

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

W 2011 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało **29** dzieci pochodzących z terenu Powiatu Gliwickiego. W związku z tym Powiat Gliwicki zawarł 29 porozumień z innymi powiatami, w tym w 2011 r. zawarto 8 nowych porozumień w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości wydatków.

Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.

Powiat	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Finansowanie pobytu	
			Średni miesięczny koszt utrzymania w 2011 r.	Koszt w ciągu 2011 r.
Miasto Gliwice	Dom Dziecka Nr 1	3	3 970,00 zł	114 287,43 zł
Miasto Gliwice	Dom Dziecka Nr 2	6	4 089,00 zł	262 270,00 zł
Powiat Zawierciański	Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej	1	2 789,00 zł	33 012,00 zł
Powiat Pszczyński	Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny „Przystań”	1	3 899,31 zł	47 512,23 zł
Miasto Zabrze	Centrum Wsparcia Kryzysowego Dzieci i Młodzieży w Zabrzu	1	3 865,00 zł	45 597,00 zł
Powiat Wadowicki	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Jaszczurowej z siedzibą w Radoczy	2	3 153,00 zł	43 798,00 zł
Powiat Raciborski	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej	12	2 787,00 zł	299 957,70 zł
Powiat Kłobucki	Dom Dziecka w Kłobucku	3	4 036,90 zł	121 758,51 zł
Ogółem		29	-	968 192,87 zł

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze:

W 2011 r. na terenie powiatu gliwickiego funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, o których mowa o ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 201, poz. 1455) i były to:

– Placówka opiekuńczo-wychowawcza w formie mieszkania usamodzielnienia w Knurowie.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Matka Boża Uzdrawienie Chorych w Knurowie jest placówką całodobową typu socjalizacyjnego w formie mieszkania usamodzielnienia. Jej powstanie jest wynikiem podpisania przez Powiat Gliwicki umowy dotyczącej realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej polegającego na prowadzeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego w formie mieszkania usamodzielnienia dla 8 wychowanków. Podpisanie umowy było konsekwencją rozstrzygnięcia konkursu ogłoszonego przez powiat gliwicki na realizację tego typu zadania w lutym 2010 r.

Przyjmowana jest do niej przede wszystkim młodzież w wieku od 14 do 18 lat posiadająca stosowne postanowienie sądu. Skierowanie wydaje dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w porozumieniu z dyrektorem Placówki.

Zgodnie z Obwieszczeniem Starosty Powiatu Gliwickiego z dnia 21 lutego 2011 r. średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w Całodobowej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Knurowie w 2011 r. wynosił 3175,82 zł.

W 2011 r. w Placówce przebywało łącznie w ciągu całego roku zgodnie ze skierowaniem **10** wychowanków, z czego **4** opuściło Placówkę z powodu osiągnięcia pełnoletniości lub zmiany postanowienia Sądu poprzez orzeczenie innej formy zabezpieczenia. W 2011 r. **1 wychowanka** przebywała w Placówce bez skierowania, na zasadzie przyjęcia interwencyjnego.

– **Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego, tj. Rodzinny Dom Dziecka w Paczynie.**

Rodzinny Dom Dziecka w Paczynie jest powiatową jednostką organizacyjną pomocy społecznej, działającą w oparciu o własny statut i regulamin organizacyjny oraz między innymi o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W Rodzinnym Domu Dziecka w Paczynie przebywało 7 dzieci, a od 21 grudnia 8 dzieci w wieku od 8 do 15 lat.

W placówce zatrudniony jest Dyrektor oraz wychowawca, a także osoba przyjęta na umowę zlecenie do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Sprawy finansowo-księgowe prowadzone są przez PCPR w Gliwicach.

Rodzinny Dom Dziecka w Paczynie w 2011 r. ściśle współpracował z PCPR w Gliwicach oraz z Niepublicznym Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym w Bytomiu w zakresie dokonywania oceny sytuacji dziecka i tworzenia indywidualnego planu pracy z dzieckiem. Spotkania zespołu odbywały się regularnie, raz na pół roku i uczestniczył w nich także przedstawiciel Centrum.

Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek:

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych udziela się pomocy mającej na celu ich życiowe usamodzielnienie oraz integrację ze środowiskiem.

Usamodzielnieniem mogą być objęte osoby pochodzące z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

W 2011 roku procesem usamodzielnienia objęto **51** wychowanków, z czego 40 pochodziło z rodzin zastępczych, a 11 z placówek, w tym **17** wychowanków proces ten rozpoczęto w 2011 roku.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy pełnoletni wychowanek rodziny zastępczej lub placówki rozpoczynający proces usamodzielnienia zostaje zobowiązany do przygotowania **Indywidualnego Programu Usamodzielnienia**, w którym określa swoje plany na najbliższe lata (do ukończenia 25 roku życia) związane z życiem osobistym, nauką oraz karierą zawodową. W realizacji Programu wspierają go opiekun usamodzielnienia oraz pracownik socjalny z PCPR. W 2011 r. przygotowano 25 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia.

Podobnie jak w latach poprzednich w 2011 r. usamodzielniani wychowankowie mieli również możliwość skorzystania z dodatkowego wsparcia w postaci udziału w Projekcie pt. „Dobry start w samodzielność” realizowanego w ramach Programu systemowy na lata 2008-2013, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałania 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie.

W 2011 r. z tego typu wsparcia skorzystało **6** wychowanków uzyskując nowe lub podwyższając swoje kwalifikacje na różnego rodzaju kursach, np. prawa jazdy, kursach samoobrony itp. Osoby te brały udział w 9 dniowym wyjeździe do Węgierskiej Górki, gdzie uczestniczyły w treningach predyspozycji do wykonywania zawodu, zaradności i umiejętności społecznych, zarządzania czasem i finansami, profilaktyki zdrowia i relaksacji. Uczestniczyły również w dodatkowych formach wsparcia, tj. doradztwie zawodowym (indywidualne przeszkody w znalezieniu pracy, określenie indywidualnych predyspozycji do pracy, przygotowywanie dokumentów aplikacyjnych, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, pomoc w wyborze zawodu, określenia drogi zawodowej i kierunku kształcenia, zmiany lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych, praktyczne rady

dotyczące korzystania z Internetu w celu poszukiwania ofert pracy). Ww. skorzystali również z konsultacji dotyczących Problemów prawnych.

Odpłatność rodziców biologicznych:

W 2011 r. PCPR w Gliwicach przeprowadziło ponad **189** postępowań administracyjnych w sprawie ustalenia obowiązku odpłatności rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Szczegółowe przepisy w tym zakresie określała Uchwała Rady Powiatu Gliwickiego Nr XXIV/178/2004 z dnia 30.09.2004 r. w sprawie warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z odpłatności za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W **53** przypadkach zgodnie z decyzjami administracyjnymi naliczono pełną lub częściową odpłatność za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach we wszystkich przypadkach przeprowadziło wnikliwe i rzetelne postępowania, analizując sytuacje socjalno-bytową i osobistą tych rodziców. W przeważającej części przypadków, gdzie została naliczona pełna odpłatność, powodem jest brak możliwości rozeznania sytuacji rodziców, ponieważ nie zezwalają oni na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego lub nie przedkładają oświadczeń o swojej sytuacji majątkowej, pomimo, iż są do tego kilkakrotnie zobowiązani. Taka sytuacja świadczy o braku współdziałania z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Kolejnym powodem jest brak możliwości ustalenia aktualnych adresów pobytu rodziców, gdyż nie informują oni o jego zmianie, nie nawiązują kontaktu z pracownikiem socjalnym (dokonywano prób ustalenia adresów przy pomocy urzędów gmin, Centralnego Biura Adresowego w Warszawie, a także występowano do sądu o ustalenie kuratora do doręczeń). Natomiast rodzice, którzy są zobligowani do częściowej opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej z reguły dysponują wysokim dochodem i brak jest przesłanek do całkowitego zwolnienia ich z odpłatności.

Inna działalność:

- W 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w ramach poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze dla dzieci z powiatu gliwickiego pozyskało **11 rodzin** chętnych do pełnienia tej funkcji, z czego **6** rodzin już sprawuje opiekę nad naszymi dziećmi. Niejednokrotnie poszukujemy również kandydatów na rodziny zastępcze wśród osób spokrewnionych z dzieckiem. Najczęściej jednak rozpoznanie możliwości tego typu kandydatów następuje na zlecenie Sądu Rejonowego w trakcie toczącego się postępowania. W 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zaopiniowało kandydatury **23** rodzin.
- Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej „Rodziny zastępcze uczestniczą w szkoleniu organizowanym przez powiatowe centrum pomocy rodzinie, lub na jego zlecenie, przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy lub inny podmiot”.
W 2011 r. zgodnie z umową Nr PCPR/1161/1/2011 z dnia 01.02.2011 r. kandydaci na rodziny zastępcze niespokrewnione i zawodowe byli kierowani do Ośrodka Rodzin Zastępczych „Szansa” Niepublicznego Ośrodka Adopcyjnego w Bytomiu-Stolarzowicach, który przeprowadzał stosowne szkolenie. Ze szkoleń skorzystało łącznie **8 osób, tj. 4 rodziny**. Koszty zostały pokryte ze środków PCPR i wyniosły 3650,00 zł.
- Zgodnie z art. 77 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej „Szkolenia spokrewnionych rodzin zastępczych prowadzi się według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny”.

W 2011 r. zaplanowano i przeprowadzono w PCPR dwa tego typu szkolenia, w których uczestniczyło łącznie **10 osób**. Szkolenia prowadzone były według scenariusza przygotowanego przez pracowników Centrum i odbywały się w siedzibie Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Gliwicach. Uczestnicy otrzymali wiedzę z zakresu ogólnego funkcjonowania rodzin zastępczych, problemów prawnych oraz psychologicznych aspektów opiekuńczo-wychowawczych.

- Podobnie jak w latach ubiegłych PCPR w Gliwicach podejmowało działania w ramach Zespołów interdyscyplinarnych z przedstawicielami poszczególnych gmin oraz wspólnie z Punktem Interwencji Kryzysowej konsultowano indywidualne sprawy mieszkańców Powiatu doświadczających różnego rodzaju sytuacji kryzysowych.

NIERUCHOMOŚĆ W BOJSZOWIE, PRZY UL. BRZOWEJ 6 BĘDĄCA W TRWAŁYM ZARZĄDZIE PCPR

W budynku w Bojszowie, przy ul. Brzowej 6, który znajduje się w trwałym zarządzie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach mieszka rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego, która od października 2011 roku przekształciła się w wielodzietną zawodową rodzinę zastępczą dla 6 dzieci.

W grudniu 2011 r., przeprowadzono tam remont polegający na wymianie okien i parapetów w całym budynku mieszkalnym. Całkowity koszt remontu wyniósł 19 872,00 zł.

PUNKT INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Informacje ogólne

Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach realizuje świadczenia z zakresu pomocy społecznej, wymienione w Ustawie o pomocy społecznej oraz w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Są nimi: **interwencja kryzysowa** oraz **poradnictwo specjalistyczne**.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Jej celem jest przywrócenie równowagi psychicznej oraz umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Poradnictwo specjalistyczne obejmuje poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo prawne realizuje się poprzez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się poprzez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.

Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych, a także terapię rodzinną.

Punkt Interwencji Kryzysowej zapewnia klientom możliwość korzystania z szeroko rozumianej pomocy i wsparcia w bardziej anonimowy sposób, ponieważ siedziba znajduje się na tyłach budynku Starostwa, posiada osobne wejście i zajmuje dwa oddzielne pomieszczenia. Ponadto umożliwia świadczenie pomocy psychologicznej w godzinach zarówno rannych jak

i popołudniowych, co w znacznym stopniu wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniom klientów korzystającym z pomocy PIK.

Punkt Interwencji Kryzysowej oferował pomoc interdyscyplinarną osobom i rodzinom z terenu powiatu gliwickiego, znajdującym się w stanie kryzysu oraz potrzebującym wsparcia i porady w trudnych sytuacjach życiowych. Działania swe kierował w dużej części do ofiar przemocy w rodzinie. Celem prowadzonych oddziaływań było przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z bieżącymi wydarzeniami życiowym, oraz zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Najczęstszymi sytuacjami, w których została udzielona pomoc przez pracowników Punktu były: przemoc w rodzinie (psychiczna, fizyczna, finansowa, seksualna), problemy wychowawcze, problemy wychowawcze rodzin zastępczych, konflikty rodzinne, konflikty małżeńskie i w konkubinacie, zaburzenia psychopatologiczne i psychiczne, trudności z funkcjonowaniem w życiu codziennym, rozwód, rozstanie z bliską osobą, choroba przewlekła, alkoholizm, wydarzenie traumatyczne, utrata bliskiej osoby oraz walka o odzyskanie władzy rodzicielskiej.

W ramach Punktu Interwencji Kryzysowej w przeciągu całego roku 2011 zatrudnionych było 2 psychologów i prawnik.

Pomoc w Punkcie oferowana była następującym grupom klientów:

- klientom indywidualnym
- parom małżeńskim
- rodzinom (w tym także rodzinom zastępczym)
- dzieciom, w tym wychowankom przebywającym w rodzinach zastępczych na terenie powiatu gliwickiego.

Stosowane formy pomocy obejmowały: interwencję kryzysową – głównie dla ofiar przemocy w rodzinie, poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, prawne, poradnictwo dla Rodzin Zastępczych, terapię indywidualną, małżeńską, dla par, rodzinną, poradnictwo drogą mailową i telefoniczną oraz interwencje w środowisku. Te ostatnie zasługują na szczególne podkreślenie, ponieważ są one stosowane wobec tych grup klientów, którzy z różnych powodów, najczęściej z powodu bardzo trudnej sytuacji osobistej i materialnej, nie są w stanie dotrzeć do siedziby Punktu w Gliwicach.

W roku 2011 w Punkcie Interwencji Kryzysowej pomocą objęto 240 osób i udzielono 378 konsultacji, w tym:

- 212 indywidualnych konsultacji psychologicznych dla osób dorosłych:
- 16 indywidualnych konsultacji psychologicznych dla dzieci
- 14 konsultacji dla par
- 13 rodzinnych konsultacji psychologicznych
- 20 superwizji zespołu
- 104 konsultacje prawne

Z ramienia Punktu Interwencji Kryzysowej prowadzony był też program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy. W ramach tego programu udzielono 34 konsultacji indywidualnych, odbyło się 60 godzin zajęć i wzięto w nim udział 8 mężczyzn.

W siedzibie Punktu odbywały się też szkolenia rodzin zastępczych. W 2011 roku miały miejsce dwa takie szkolenia, które prowadzone były przez trzech specjalistów (psychologa, prawnika i pracownika socjalnego) i wzięto w nich udział 23 osoby.

Tutejszy Punkt współpracował z różnymi instytucjami z terenu powiatu gliwickiego, takimi jak: ośrodki pomocy społecznej zespoły kuratorskiej służby sądowej, komisariaty policji, prokuratura, szkoły, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem i ochroną praw różnych grup społecznych: dzieci, osób niepełnosprawnych, osób starszych, ofiar przemocy, osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Porady prawne w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej w 2011 r.

W ramach działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie Punktu Interwencji Kryzysowej realizowane były przez cały 2011 r. porady prawne. W każdy czwartek w godzinach od 13 do 15 oraz w ostatnie czwartki każdego miesiąca w godzinach od 15 do 17 udzielano niezbędnej pomocy prawnej osobom, które zgłaszały takie potrzeby pracownikom socjalnym lub psychologom zatrudnionym w PIK. Przez okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. udzielono 104 porady indywidualne z czego 13 osób zwracało się z prośbą o poradę więcej niż dwa razy. Udzielanie pomocy prawnej polegało głównie na poradach ustnych oraz przygotowywaniu projektów pism procesowych inicjujących postępowanie sądowe (pозew o rozwód, ustalenie kontaktów z dziećmi, alimenty). W roku 2011 r. zdecydowanie największe było zapotrzebowanie na porady z zakresu prawa rodzinnego, nieco mniejsze z zakresu prawa cywilnego i karnego (głównie w zakresie przestępstwa znęcania się i niealimentacji).

Nieznacznie zmieniła się struktura porad prawnych:

73 sprawy dotyczyły problemów z zakresu prawa rodzinnego

28 spraw dotyczyło problemów z zakresu prawa cywilnego

3 sprawy dotyczyły problemów z zakresu prawa karnego

Przez cały 2011 r. utrzymywało się stałe zapotrzebowanie na porady prawne. Średni okres oczekiwania na poradę nie był dłuższy niż 7 dni. Zdarzały się natomiast okresy zwiększonego zapotrzebowania na pomoc prawną (w tym czasie okres oczekiwania na poradę wynosił do trzech tygodni).

POMOC ŚRODOWISKOWA I INSTYTUCJONALNA

Domy Pomocy Społecznej.

Na terenie powiatu gliwickiego funkcjonowało w 2011 r. 5 ponadlokalnych domów pomocy społecznej.

- Dwa z nich są jednostkami organizacyjnymi Powiatu Gliwickiego

Dom Pomocy Społecznej	Typ Domu	Liczba miejsc statutowych	Średni miesięczny koszt (ogłoszony)	Liczba osób oczekujących na skierowanie lub umieszczenie	Liczba decyzji o skierowaniu lub umieszczeniu ¹	Liczba decyzji o odpłatności ¹
Dom Pomocy Społecznej „Ostoja” w Sośnicowicach ul.Kozielska 1 44-153 Sośnicowice	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełno-sprawnych intelektualnie	124	2 969,90 zł	1	4	57
Dom Pomocy Społecznej „Zameczek” w Kuźni Nieborowskiej ul.Knurowska 13 44-144 Kuźnia Nieborowska	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie	51	3 216,00 zł	1	3	11

Źródło: Dane PCPR. Stan na 31.12.2011 r.

1- decyzje wydane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

- **Trzy** domy pomocy społecznej prowadzone są przez podmioty niepubliczne na zlecenie Powiatu Gliwickiego na podstawie 5-letnich umów o realizację zadania w postaci prowadzenia domów pomocy społecznej.

Wszystkie Domy zapewniają swoim mieszkańcom całodobową opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne.

Dom Pomocy Społecznej	Typ Domu	Liczba miejsc statutowych	Średni miesięczny koszt (ogłoszony)	Liczba osób oczekujących na skierowanie lub umieszczenie	Liczba decyzji o skierowaniu lub umieszczeniu ¹	Liczba decyzji o odpłatności ¹
Dom Pomocy Społecznej w Pilchowicach prowadzony przez zakon o.o. Kamilianów ul.Damrota 7 44-145 Pilchowice	dla dzieci i młodzieży niepełno-sprawnych intelektualnie	60	2 346,52 zł	1	2	12
Dom Pomocy Społecznej „Caritas” Diecezji Gliwickiej w Wiśniczach ul.Wiejska 42a 44-187 Wielowieś	dla osób w podeszłym wieku	80	2 578,60 zł	34	11	7
Dom Pomocy Społecznej w Knurowie prowadzony przez Caritas Archidiecezji Katowickiej ul.Szpitalna 29 44-194 Knurów	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie	27	2 658,75 zł	12	9	7

Źródło: Dane PCPR. Stan na 31.12.2011 r.

1- decyzje wydane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

Wykonanie wydatków domów pomocy społecznej na terenie Powiatu Gliwickiego

Dom Pomocy Społecznej	Plan finansowy po zmianach	w tym:			Wykonanie wydatków łącznie
		Dotacja celowa z budżetu państwa przeznaczona na bieżącą działalność	Zwiększenie dotacji na podstawie art. 155 ust. 2 Ustawy o pomocy społecznej	Środki własne powiatu	
Dom Pomocy Społecznej „Ostoja” w Sośnicowicach	4 244 675,00 zł	2 110 401,00 zł	173 507,00 zł	1 960 767,00 zł	4 244 466,10 zł
Dom Pomocy Społecznej „Zameczek” w Kuźni Nieborowskiej	2 019 559,00 zł	886 056,00 zł	40 758,00 zł	732 638,00 zł	2 019 103,72 zł
Razem DPS prowadzone przez Powiat Gliwicki	6 264 234,00 zł	2 996 457,00 zł	214 265,00 zł	2 693 405,00 zł	6 263 569,82 zł

Źródło: Dane z Wydziału Zdrowia i Pomocy Społecznej Starostwa Powiatowego

Dom Pomocy Społecznej	Plan finansowy po zmianach	w tym:			Wykonanie wydatków łącznie
		Dotacja celowa z budżetu państwa przeznaczona na bieżącą działalność	Zwiększenie dotacji na podstawie art. 155 ust. 2 Ustawy o pomocy społecznej	Dotacja - środki Powiatu Gliwickiego	
Dom Pomocy Społecznej w Knurowie prowadzony przez Caritas Archidiecezji Katowickiej	640 865,00 zł	539 188,00 zł	44 753,00 zł	56 924,00 zł	640 860,06 zł
Dom Pomocy Społecznej „Caritas” Diecezji Gliwickiej w Wiśniczach	633 583,00 zł	613 670,00 zł	19 913,00 zł	-	633 583,00 zł
Dom Pomocy Społecznej w Pilchowicach prowadzony przez zakon o.o. Kamilianów	1 171 815,00 zł	1 099 422,00 zł	72 393,00 zł	-	1 171 815,00 zł
Razem DPS prowadzone na zlecenie Powiatu Gliwickiego	2 446 263,00 zł	2 252 280,00 zł	137 059,00 zł	56 924,00 zł	2 446 258,06 zł

Źródło: Dane z Wydziału Zdrowia i Pomocy Społecznej Starostwa Powiatowego

Ponadto w 2011 roku w Domu Pomocy Społecznej "Zameczek" w Kuźni Nieborowskiej zrealizowano zadanie inwestycyjne pod nazwą "Termomodernizacja obiektu Domu Pomocy Społecznej "Zameczek" w Kuźni Nieborowskiej". Plan finansowy zadania wynosił 565 000,00 zł z czego kwota wydatków wyniosła 564 290,95 zł. Realizacja zadania została dofinansowana w kwocie 429 342,43 zł środkami z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 5.3. Czyste powietrze i odnawialne źródła energii. W ramach zadania wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, a także wykonano wentylację, ocieplenie ścian i stropu oraz wymianę instalacji C.O.

Środowiskowy Dom Samopomocy – prowadzony w ramach Ośrodka Matka Boża Uzdrawienie Chorych Caritas Archidiecezji Katowickiej w Knurowie

W ramach zadania prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w Powiecie Gliwickim funkcjonuje ośrodek wsparcia – Środowiskowy Dom Samopomocy w Knurowie. Jest to zadanie rządowe, prowadzone na zlecenie Powiatu Gliwickiego przez Caritas Archidiecezji Katowickiej, zgodnie z umową z dnia 23 grudnia 2010 r. o realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej zawartą pomiędzy Powiatem Gliwickim, a Caritas Archidiecezji Katowickiej.

Środowiskowy Dom Samopomocy ma charakter ponadlokalny. Placówka zapewnia terapię całodobową w ramach Hostelu dla 10 osób, oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w formie dziennej dla 40 osób w II grupach co łącznie daje 50 uczestników:

- osoby z diagnozą zaburzeń psychicznych
- osoby niepełnosprawne intelektualnie

Z oferowanych usług korzystają przede wszystkim osoby, które mają trudności z samodzielnym przezwyciężeniem trudnych sytuacji życiowych, w tym w odnalezieniu się w środowisku rodzinnym i społecznym. Dom zapewnia postępowanie rehabilitacyjne opracowane indywidualnie dla każdego uczestnika.

Kierowanie osób do Środowiskowego Domu Samopomocy odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w oparciu o zgromadzoną dokumentację przesłaną przez ośrodki pomocy społecznej. Decyzja ta określa zakres przyznanych świadczeń oraz odpłatność za korzystanie z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie.

Do Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie kierowane są także osoby z poza Powiatu Gliwickiego w oparciu o porozumienia zawarte z jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego dotyczące przyjęcia do realizacji zadań – zapewnienie specjalistycznych usług w Środowiskowym Domu Samopomocy w Knurowie.

Dane dotyczące Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie wraz z miejscami hostelowymi:

Liczba miejsc pobytu dziennego i całodobowego	Liczba miejsc w Hostelach	Liczba korzystających w ciągu 2011r.	Liczba wydanych decyzji
50	10	51	69

Źródło: Dane PCPR. Stan na 31.12.2011 r.

Zgodnie z art. 51c ust.3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) ustalona została przez Wojewodę Śląskiego na 2011r. średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na jednego uczestnika środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w wysokości:

– Miejsce dziennego pobytu 1.080,00 zł

Miejsce całodobowego pobytu 1.250,00 zł

W 2011 r. z pobytu w hostelu nie skorzystała ani jedna osoba.

DZIAŁ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje zadania powiatu z zakresu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.).

Główne zadania to podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- c) podejmowania działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- d) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Dzięki realizacji projektu systemowego „Dobry start w samodzielność” w Dziale dodatkowo zatrudniony został doradca osób niepełnosprawnych, a koszty zatrudnienia finansowane są ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na realizację zadań powiatu w zakresie ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych corocznie Zarząd Funduszu określa zgodnie z algorytmem środki finansowe. Rada Powiatu w oparciu o art. 35a ust. 2 pkt. 3 wyżej wymienionej ustawy podejmuje uchwałę określającą rodzaj zadań oraz kwoty na ich realizację.

Propozycja zadań do realizacji oraz wysokości środków finansowych PFRON na ich realizację składana przez PCPR Zarządowi Powiatu jest opiniowana przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych, powołaną w oparciu art. 44b powyższej ustawy.

Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych składa się z pięciu osób, będących przedstawicielami organizacji działających w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Gliwickiego.

Powiatowa Rada jest organem opiniodawczo – doradczym w sprawach dotyczących niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu, a zakres jej działań obejmuje:

1. Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do :
  - a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - b) realizacji praw osób niepełnosprawnych.
2. Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Ocena realizacji programów.
4. Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

W 2011 r. zakończyła się 3 kadencja Rady. Zarządzeniem nr 65/2011 Starosty Gliwickiego z dnia 5 października 2011 r. powołany został nowy skład Rady. Członkowie reprezentują niżej wymienione podmioty:

- Polski Związek Niewidomych, Koło w Gliwicach,
- Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół JA-TY-MY w Pyskowicach;
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Knurowie,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gmin Powiatu Gliwickiego „Moja Gmina Nasz Powiat” w Gliwicach,
- Radny Rady Powiatu Gliwickiego.

Posiedzenia Powiatowej Rady odbywają się średnio jeden raz na kwartał, a obsługę administracyjną wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które również jest współinicjatorem wskazywania problemów osób niepełnosprawnych.

W 2011 roku odbyły się 4 spotkania Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych Powiatu Gliwickiego które dotyczyły:

- wydania opinii dotyczącej propozycji zasad rozpatrywania wniosków osób niepełnosprawnych o dofinansowanie ze środków PFRON na 2011 r.; w związku z ograniczeniem środków PFRON przeznaczonych dla Powiatu Gliwickiego
- wydania opinii w sprawie propozycji uchwał Rady Powiatu w zakresie wyznaczenia zadań oraz kwot na ich realizację w 2011 r.
- ukonstytuowania się powołanego składu Rady.

Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Jednym z głównych zadań Działu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest upowszechnianie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych, a także podejmowanie działań w celu zwiększenia świadomości w społeczeństwie lokalnym.

Informacje w zakresie praw i uprawnień osobom niepełnosprawnym udzielane są indywidualnie przez doradcę ds. osób niepełnosprawnych oraz pozostałych pracowników Działu w trakcie spotkań indywidualnych, a także telefonicznie.

Wszelkie informacje dotyczące możliwości skorzystania z uprawnień dofinansowania ze środków PFRON przez osoby niepełnosprawne umieszczone są na bieżąco na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach: www.pcpr-gliwice.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej www.bip.powiatgliwicki.finn.pl.

Na wyżej wymienionych stronach internetowych można również pobrać niezbędne druki wniosków.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na wielu obszarach wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym współpracuje z organizacjami pozarządowymi.

W szczególności współpraca ta dotyczy niżej wymienionych organizacji:

1. Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół JA-TY-MY w Pyskowicach, ul. Sikorskiego 12,
2. Ośrodek Matka Boża Uzdrawienie Chorych w Knurowie, ul. Szpitalna 29,
3. Polski Związek Niewidomych, koło w Gliwicach, ul. Zwycięstwa 1/2,
4. Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym i Psychicznym „POMOST” w Kuźni Nieborowskiej, ul. Knurowska 13,
5. Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Nadzieja” w Sośnicowicach, ul. Kozielska 1,
6. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Knurowie, ul. Szpitalna 8,
7. Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i osób z Upośledzeniem Umysłowym, oddział Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 42/8
8. Stowarzyszenie Integracji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” w Bycinie, ul. Pyskowicka 8a,
9. Fundacja Dzieci i Młodzieży niepełnosprawnej „Promyczek” w Knurowie, ul. Kapelanów Wojskowych 2.

Realizacja zadań Powiatu w zakresie rehabilitacji społecznej .

Do ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym na podstawie art. 35a, pkt. 1 ppkt. 7, lit. a*;
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zawodowej art. 10, pkt. 1*;
- dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych art. 35a, pkt. 1, ppkt. 7, lit. d*;
- dofinansowanie sportu kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych art. 35a, pkt. 1, ppkt. 7, lit. b*;
- zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej.

Na początku roku 2011, na realizację wyżej wymienionych zadań Zarząd PFRON przeznaczył dla Powiatu Gliwickiego kwotę w wysokości 1 628 010,00 zł.

Uchwałą Nr VI/39/2011 Rady Powiatu z dnia 31 marca 2011 r. zostały określone zadania oraz wysokość kwot na ich realizację.

Ponieważ kwota ta nie zaspakajała potrzeb wnioskodawców niezbędne było wprowadzenie zasad dofinansowania. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. nr 230, poz. 1694) oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia rodzajów

zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 25 czerwca 2002 r. (Dz. U. nr 96, poz. 861 ze zm.).

Wprowadzone zasady dofinansowania regulowały kolejność rozpatrywania wniosków oraz wysokość kwot dofinansowania. Zasady zostały pozytywnie zaopiniowane przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych i dotyczyły rozpatrywania niżej wymienionych wniosków o dofinansowanie;

- turnusów rehabilitacyjnych,
- zakupu komputera w ramach łamania barier w komunikowaniu się,
- zakupu komputera w ramach sprzętu rehabilitacyjnego,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Mając na uwadze pozytywne rozpatrzenie jak największej ilości wniosków osób niepełnosprawnych o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyjęto ograniczenia dofinansowania z 150% do 70% kwoty limitu określonego przez NFZ. W przypadku zakupu aparatów słuchowych dla dzieci oraz uczącej się i niepracującej młodzieży do 25 roku życia wysokość dofinansowania wynosiła 120 % sumy kwoty limitu.

W czerwcu 2011 r. decyzją Zarządu PFRON dodatkowo dla Powiatu Gliwickiego została przyznana kwota w wysokości **156 161,00 zł** a zatem ostatecznie wysokość środków PFRON na 2011 r. to **1 784 171,00 zł**.

Mając na uwadze niedobory środków finansowych PFRON w stosunku do potrzeb, zgodnie z Uchwałą Nr IX/55/2011 Rady Powiatu z dnia 16 czerwca 2011 r., kwota 156 161,00 zł została przeznaczona na dofinansowanie:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym – 75 000,00 zł,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne – 57 161,00 zł,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – 20 000,00 zł.
- z zakresu rehabilitacji zawodowej – 4 000,00 zł.
-

Wykorzystanie przekazanych środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań Powiatu Gliwickiego w 2011 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zadania	Ilość złożonych wniosków	Wnioski rozpatrzone negatywnie	Wnioski rozpatrzone pozytywnie	Kwota wydatkowana
1.	Likwidacja barier architektonicznych	15	1	14 (w tym 4 osoby odstąpiły od realizacji zawartej umowy)	56 236,00 zł
2.	Likwidacja barier technicznych	9	0	9	15 506,00 zł
3.	Likwidacja barier w komunikowaniu się	15	7	8 (w tym 1 osoba odstąpiła od zawarcia umowy)	9 647,00 zł
4.	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów	430	200	230	167 963,00 zł

5.	Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne	460	18	442	162 586,00 zł
6.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	0	0	0	0
7.	Dofinansowanie działalności WTZ	2 warsztaty	-	86 uczestników	1 272 456,00 zł
8.	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej, Realizacja – Powiatowy Urząd Pracy	6	0	6	98 847,00 zł
				kwota wydatkowana	1 783 471,00 zł
				kwota planowana	1 784 171,00 zł

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że wykorzystanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych **wynosiło 99,9%**.

W ramach łamania barier funkcjonalnych w 100% zrealizowano wnioski;

- o dofinansowanie likwidacji barier technicznych,
- o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania (tylko jeden wniosek był rozpatrzony negatywnie z powodu niespełnienia przyjętych zasad).

Wnioski o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się zostały pozytywnie rozpatrzone w 50% (wnioskodawcy nie spełniali przyjętych zasad). W zakresie realizacji pozostałych zadań złożone wnioski, przy spełnieniu zasad rozpatrywania, zostały rozpatrzone pozytywnie.

Dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zawodowej.

Finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej określa art. 68c ust.1 ustawy o rehabilitacji (...), wobec którego to zapisu maksymalne dofinansowanie kosztów działalności warsztatu ze środków PFRON wynosi 90% całkowitych kosztów. Warunkiem prawidłowego rozliczenia wydatkowanych środków PFRON jest współfinansowanie ze środków własnych Powiatu Gliwickiego pozostałe 10 % kosztów działalności. Warunki i kwoty przekazywanych środków na działalność określane są w corocznie zawieranych umowach o dofinansowaniu kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej.

W zajęciach terapeutycznych prowadzonych w Warsztatach Terapii Zajęciowej uczestniczy łącznie 86 mieszkańców Powiatu Gliwickiego, w tym:

- 78 osób uczestniczy w WTZ działających na terenie Powiatu Gliwickiego,
- 8 osób uczestniczy w WTZ działających na terenie innych powiatów.

W Powiecie Gliwickim funkcjonują dwa Warsztaty, które prowadzone są przez organizacje pożytku publicznego.

1. Warsztaty Terapii Zajęciowej Ośrodek Matka Boża Uzdrawienie Chorych w Knurowie, przy ul. Szpitalnej 29, prowadzone przez Caritas Archidiecezji Katowickiej.
2. Warsztaty Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia „Tęcza” w Pyskowicach przy ul. Wojska Polskiego 3, prowadzone przez Stowarzyszenie Integracji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” z siedzibą w Bycinie przy ul. Pyskowskiej 8a.

Liczbę uczestników warsztatów terapii zajęciowej prowadzonych w Powiecie Gliwickim oraz koszt utrzymania przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Liczba uczestników w 2011 r.		Roczny koszt utrzymania uczestnika w 2011 r.		Ogółem utrzymanie uczestnika w 2011 r. 100%	Budżet w 2011 r.	
	Mieszkańcy Powiatu Gliwickiego	Mieszkańcy innych Powiatów	Środki PFRON 90%	Środki Powiatu 10%		Środki PFRON 90%	Środki Powiatu 10%
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Knurowie	42	8	14 796,00	1 644,00	16 440,00	739 800,00	82 200,00
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pyskowicach	36	0	14 796,00	1 644,00	16 440,00	532 656,00	59 184,00
Łącznie	78	8	14 796,00	1 644,00	16 440,00	1 272 456,00	141 384,00

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

Należy dodać, że 7 uczestników WTZ w Knurowie to mieszkańcy Powiatu Rybnickiego, a 1 uczestnik był mieszkańcem Powiatu Mikołowskiego.

Wykaz WTZ działających na terenie innych powiatów, których uczestnikami są mieszkańcy Powiatu Gliwickiego przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Liczba uczestników w 2011 r.	Koszt współfinansowania w 2011 r. przez Powiat Gliwicki 10%
Warsztaty Terapii Zajęciowej „Tęcza” przy Spółdzielni „Twórczość” Z.P.CH w Gliwicach przy ul. Toszeckiej 179	2	3 288,00
Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Gliwickiej w Gliwicach przy ul. Plebańskiej 18	5	8 220,00
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Czerwionce-Leszczyny przy ul. 3 Maja 21	1 (od 1.06.2011)	822,00
Razem	8	12 330,00

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

Wśród niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Gliwickiego widoczne jest zainteresowanie uczestnictwem w Warsztatach Terapii Zajęciowej, ogółem na umieszczenie oczekuje łącznie 6 osób niepełnosprawnych, w tym: 2 osoby do WTZ w Knurowie, 4 osoby do WTZ w Pyskowicach. Należy podkreślić, że główną przyczyną bardzo niskiej rotacji uczestników WTZ jest brak możliwości podjęcia przez nich pracy.

Wśród uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej 6 osób złożyło podanie o przyjęcie do pracy w Zakładzie Aktywności Zawodowej (w WTZ Knurowie 5 osób, w WTZ Pyskowicach 1 osoba), jednakże do tej pory nie otrzymali propozycji pracy.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach.

W roku sprawozdawczym do dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy, zgodnie z zapotrzebowaniem, została przyznana kwota w wysokości 99 077,00 zł. Kwota ta w całości została wydatkowana.

Zadania oraz wysokość środków PFRON na ich realizację przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zadania	Kwota planowana w 2011 r.	Kwota wydatkowana	Liczba osób objętych aktywizacją
1.	Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej art. 12a*	64 000,00 zł	64 000,00 zł	2
2.	Dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej art. 26e*	32 000,00 zł	32 000,00 zł	1
3.	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych art. 40*	2 856,00 zł	2 626,00 zł	1
4.	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu art. 11 **	221,00 zł	221 00 zł	2
Razem		99 077,00 zł	98 847,00 zł	6

Źródło: Sprawozdanie PUP za 2011 r.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Projekt systemowy „Dobry start w samodzielność”

PCPR w Gliwicach w 2011 r. po raz czwarty realizowało Projekt „Dobry start w samodzielność” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytetu VII, Działania 7.1, Poddziałania 7.1.2

Głównym celem projektu w roku 2011 było zaktywizowanie zawodowe i społeczne 50 uczestniczek/-ów w wieku 15-64 z Powiatu Gliwickiego – bezrobotnych (w tym poszukujących pracę, nieaktywnych zawodowo, niepełnosprawnych) poprzez wsparcie doradcze, szkoleniowe, warsztatowe, edukacyjne, środowiskowe, zdrowotne przez m.in. 1 rok trwania projektu.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie motywacji do aktywności wśród co najmniej 50% uczest./-czek projektu ,
- poprawa zdolności interpersonalnych wśród co najmniej 50% uczest./-czek projektu ,
- zwiększenie wiedzy wśród co najmniej 50% uczest./-czek projektu o posiadanych własnych zasobach i umiejętnościach do większej samodzielności społeczno - zawodowej
- przełamanie bariery psychologicznej utrudniającej podejmowanie zatrudnienia wśród 10% uczesz./-czek,
- podniesienie/zdobycie przez co najmniej 50% uczest./-czek nowych kwalifikacji społecznych lub zawodowych, Wsparciem w ramach projektu objęte zostały 43 osoby mieszkające na terenie Powiatu Gliwickiego, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, które nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej. Uczestnicy projektu stanowili grupę zróżnicowaną pod względem wieku, wykształcenia, doświadczenia zawodowego, wiedzy.

W ramach Zadania nr 3 – Aktywna Integracja podpisano umowy dotyczące udziału w projekcie z 51 uczestnikami, w tym z 6 wychowankami rodzin zastępczych, 34 osobami niepełnosprawnymi oraz 12 rodzicami ww. osób niepełnosprawnych (w tym 1 rodzic także był osobą niepełnosprawną). Rodzice zostali objęci projektem, gdyż opieka nad dziećmi niepełnosprawnymi lub innymi osobami zależnymi uniemożliwiła im aktywność zawodową;

bądź też ze względu na problemy opiekuńczo - wychowawcze lub przynależność do rodziny w kryzysie zwłaszcza rodziny niepełnej lub wielodzietnej.

Działania, które podjęto w ramach aktywnej integracji to:

1. Szkolenia modułowe wyjazdowe, z których skorzystało 23 osób niepełnosprawnych oraz wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także szkolenia stacjonarne, z których skorzystało 26 w/w uczestników. W ramach szkoleń zorganizowano:

- Trening predyspozycji do wykonywania zawodu,
- Trening zaradności i umiejętności społecznych,
- Trening zarządzania czasem i finansami,
- Trening profilaktyki zdrowia i relaksacji,
- Warsztat samoobrony,
- Warsztat edukacji seksualnej,

2. Stacjonarne treningi specjalistyczne "Bezpieczna rodzina", z którego skorzystały 22 osoby, w tym 11 osób niepełnosprawnych.

Dla rodziców osób niepełnosprawnych zorganizowano:

- Trening specjalistyczny - "Praca ze stresem"
- Trening specjalistyczny - "Seksualność osób niepełnosprawnych"
- Trening specjalistyczny - "Pierwsza pomoc przedmedyczna"
- Trening specjalistyczny - "Zarządzanie czasem i finansami"

Dla osób niepełnosprawnych zorganizowano:

- Specjalistyczny "Trening samodzielności"
- Trening specjalistyczny - "Przygotowanie do życia w rodzinie"
- Trening specjalistyczny - "Pierwsza pomoc przedmedyczna"

3. Indywidualne doradztwo zawodowe, z którego skorzystało 5 osób.

4. Poradnictwo prawne, w którym wzięło udział 12 osób.

5. Dla 8 uczestników zorganizowano dodatkowo kurs Prawa jazdy kat. "B". Warto zaznaczyć, że wśród uczestników kursu 4 osoby to osoby niepełnosprawne.

6. 14 - dniowy turnus rehabilitacyjny dla 14 niepełnosprawnych uczestników projektu oraz ich rodziców (12 osób) do górskiej miejscowości Iwonicz Zdrój.

Dodatkowym atutem wyjazdu było zorganizowanie szkoleń/poradnictwa indywidualnego oraz grupy wsparcia dla uczestników podczas turnusu :

- Realizacja grupy wsparcia dla rodziców osób niepełnosprawnych,
- Poradnictwo zawodowe,
- Poradnictwo psychologiczne,
- Trening wykorzystania potencjału w motywacji dla rodziców osób niepełnosprawnych,
- Art. terapia zajęcia warsztatowe dla osób niepełnosprawnych,
- Pedagogika zabawy,
- Trening umiejętności zaradności dnia codziennego dla niepełnosprawnych uczestników projektu.

7. Impreza informacyjno - integracyjna na Rancho "U Marka" w Bargłównie. W imprezie wzięło udział 120 osób: uczestnicy projektu wraz z rodzinami, znajomymi oraz zaproszeni goście.

Programy:

W 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach odpowiedziało pozytywnie na konkurs ogłoszony dla powiatów ziemskich przez Zarząd Województwa Śląskiego pod nazwą: *Wzmocnienie rozwoju lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*

W ramach konkursu złożone zostały 3 wnioski o dofinansowanie następujących zadań:

1. „Przełamując słabości!” Program wsparcia dla osób sprawujących rodzinne formy opieki zastępczej.
2. „W drodze po pomoc” Program mobilnego punktu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia oraz interwencji kryzysowej dla osób i rodzin w gminach powiatu gliwickiego.
3. Wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji dla osób pracujących z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie.

Ad. 1

Program „Przełamując słabości!” miał na celu rozwój wiedzy i umiejętności praktycznych przez osoby sprawujące rodzinne formy opieki zastępczej, poprzez wsparcie specjalistyczne i informacyjne dotyczące sprawowania opieki nad dziećmi, które pochodzą z rodzin alkoholowych oraz doświadczyły przemocy w rodzinie biologicznej. Dzięki temu pośrednio miał na celu również zmniejszenie traumy dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, wobec których stosowano różnego rodzaju formy przemocy.

W programie przewidziano udział przedstawicieli rodzin zastępczych z terenu powiatu gliwickiego w liczbie ok. 50 osób, którzy odpowiedzieli na otrzymaną ofertę zajęć lub zostali zobowiązani do wzięcia udziału w zaproponowanych przez PCPR szkoleniach.

Przewidziano udział przynajmniej jednego z małżonków z rodziny zastępczej. Kandydaci zostali wyłonieni spośród wszystkich rodzin spokrewnionych, rodzin niespokrewnionych oraz zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych.

Zajęcia odbywały się w Kolegium Nauczycielskim w Gliwicach, z którym PCPR w Gliwicach współpracuje od kilku lat.

Prowadzącymi byli wykwalifikowani psycholodzy-psychoterapeuci posiadający odpowiednie wykształcenie potwierdzone certyfikatami oraz dyplomami, a także staż w prowadzeniu zajęć grupowych. Zajęcia prowadzone były w soboty od godz. 9⁰⁰ do godz. 13⁰⁰ według przygotowanego przez trenerów scenariusza i obejmowały następującą tematykę:

1. „Dziecko krzywdzone – rodzaje przemocy wobec dzieci, portret dziecka krzywdzonego i lokalny system pomocy dziecku krzywdzonemu”.
2. „Dziecko krzywdzone z rodziny nadużywającej alkoholu”.
3. „Jak budować otwartą i uczciwą komunikację z dzieckiem w oparciu o wzajemny szacunek i zaufanie”.
4. „Jak mądrze wymagać i jakie stosować metody zamiast przemocy i tradycyjnych kar”.

Za realizację Programu odpowiedzialni byli: Koordynator oraz Asystent. Wkładem własnym w Programie było wynagrodzenie dla pracowników PCPR zaangażowanych w realizację Programu: Dyrektor, Główny księgowy, Starszy specjalista pracy socjalnej, 3 pracowników socjalnych oraz psycholog. Na potrzeby wyliczeń przyjęto, że wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w realizację Programu wliczane będą w koszty Programu w wysokości proporcjonalnej do udziału planowanych kosztów programu sfinansowanych dotacją do planowanych wydatków PCPR na świadczenia i wynagrodzenie dla rodzin zastępczych w 2011 r. Dodatkowo wkładem własnym był również sprzęt będący na wyposażeniu PCPR w Gliwicach, który został wykorzystany do realizacji Programu, tj. projektor multimedialny BENQ, notebook ASUS N50VN, kamera cyfrowa SONY, 2 komputery AIO Compaq.

Ad.2

Program mobilnego punktu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia oraz interwencji kryzysowej dla osób i rodzin w gminach powiatu gliwickiego pt. **„W drodze po pomoc”**, polegał

na uruchomieniu „mobilnego” punktu poradnictwa specjalistycznego który pojawił się w czasie realizacji programu jeden raz w każdej z ośmiu gmin Powiatu Gliwickiego.

Uczestnikami programu „W drodze po pomoc” było w sumie **235 osób**, w tym:

- pracownicy pomocy społecznej oraz inne osoby zainteresowane (np. wolontariusze, członkowie stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz pomocy mieszkańcom powiatu) w łącznej ilości **93 osoby**;
- mieszkańcy gmin powiatu gliwickiego potrzebujący wsparcia w zakresie interwencji kryzysowej, przeciwdziałania alkoholizmowi, zwalczania przemocy w rodzinie w łącznej ilości **142 osoby**.

Ze specjalistycznego poradnictwa prawnego łącznie we wszystkich gminach powiatu gliwickiego skorzystało 60 osób;

Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego łącznie we wszystkich gminach powiatu gliwickiego skorzystało 43 osób;

Ze specjalistycznego poradnictwa specjalisty z zakresu pomocy ofiarom przemocy łącznie we wszystkich gminach powiatu gliwickiego skorzystało 39 osób.

Program był realizowany przy współpracy z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej powiatu gliwickiego, które prowadziły nabór na szkolenia oraz poradnictwa i był realizowany od września do grudnia 2011 roku. Nabór uczestników na specjalistyczne poradnictwo do programu „W drodze po pomoc” realizowany był również poprzez rozpowszechnienie informacji o realizowanym zadaniu m. in. w przychodniach, szkołach, parafiach poszczególnych gmin poprzez zamieszczenie plakatów informacyjnych oraz bezpośrednie rozmowy z przedstawicielami w/w jednostek również w celu promocji programu.

Ad. 3

W ramach zadania obejmującego **wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji** dla osób pracujących z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie założono udział pracowników socjalnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach oraz psychologów zatrudnionych w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Gliwicach.

Z uwagi na specyfikę pracy i udzielanej pomocy, te dwie grupy zawodowe bez systematycznej superwizji swojej pracy narażone są na poczucie pozostawienia samym sobie z problemami wynikającymi z trudności zgłaszanych przez rodziny zastępcze oraz pozostałych klientów PCPR, co prowadzi do gromadzenia się negatywnych uczuć w zespole, frustracji, bezradności i rozczarowania, a w następstwie do pogorszenia jakości wykonywanej pracy i wypalenia zawodowego.

Dotychczas konsultacje prowadzonych przypadków odbywały się w ramach zebrań zespołu z Dyrektorem PCPR, które pozwalały na bieżące rozwiązywanie trudności. Jednakże z przyczyn obiektywnych, takich jak brak czasu, systematyczności oraz dużej ilości pracy, spotkania Zespołu były niewystarczające.

W spotkaniach wzięto udział **5 osób** zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, które zajmują się pracą z osobami i rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych i przemocy. Wśród nich 3 pracowników socjalnych oraz 2 psychologów. Sesje superwizyjne prowadziła Pani psycholog-psychoterapeuta z wieloletnim stażem pracy w instytucjach pomocy społecznej rekomendowana przez ROPS w Katowicach.

Od listopada do grudnia 2011 r. zostały przeprowadzone 4 spotkania superwizyjne, które za zgodą Starosty Gliwickiego odbywały się w soboty w siedzibie Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Gliwicach. Każde spotkanie trwało od godz. 9⁰⁰ do godz. 14⁰⁰.

Po zakończeniu ostatniego spotkania superwizyjnego uczestnicy wypełnili ankiety ewaluacyjne, które posłużyły do dokonania oceny końcowej zrealizowanego zadania. Wynikało z nich, że superwizja spełniła w stopniu bardzo dobrym oczekiwania uczestników.

Sposób prowadzenia zajęć, kwalifikacje i przygotowanie prowadzącego zostały również ocenione bardzo dobrze. Wynikało z nich, że superwizja spełniła w stopniu bardzo dobrym oczekiwania uczestników. Sposób prowadzenia zajęć, kwalifikacje i przygotowanie prowadzącego zostały również ocenione bardzo dobrze. Wszyscy uczestnicy stwierdzili, że uzyskana wiedza będzie bardzo przydatna w dalszej pracy. Wyniki ankiet wskazują, że najbardziej użyteczną częścią spotkań było omawianie poszczególnych przypadków i zespołowe tworzenie planu rozwiązania pojawiających się problemów. Na pytanie, o jakie elementy należałoby poszerzyć superwizję, większość wskazała konieczność pracy nad własnymi emocjami w pracy z klientem oraz oceny jakości własnej pracy.

Program Korekcyjno- Edukacyjny dla sprawców przemocy w roku 2011

W oparciu o Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. wpisując się w Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2011 r. zlecieliśmy realizację jednej edycji Programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

We współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej, kuratorską służbą sądową, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, wytypowano 22 osoby, z którymi nawiązano kontakt i zaproponowano udział w Programie. Ponieważ uczestnictwo w Programie jest w przeważającej mierze dobrowolne, na udział w Programie zdecydowało się 8 osób. Większość z nich to osoby wobec których toczy się postępowanie za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie.

Spotkania kwalifikujące do udziału w programie odbywały się w sierpniu 2011 r., prowadzone były przez pracowników PCPR w Gliwicach.

Program realizowany był w okresie od 3 września 2011 r. do 10 grudnia 2011 r. w oparciu o Education Groups For Men Who Batter – The Duluth Model (Program interwencyjny dla sprawców nadużyć w rodzinie). Spotkania z grupą odbywały się raz w tygodniu, prowadzone były przez dwóch specjalistów – kobietę i mężczyznę. W ramach Programu odbyły się 34 konsultacje indywidualne oraz 60 godzin zajęć grupowych.

W rezultacie 7 osób pozytywnie ukończyło cykl zajęć i w stopniu podstawowym zrealizowały zaproponowane postulaty zapisane w Programie oraz nabyły umiejętności, które pomogą zredukować czy też wyeliminować w znacznej mierze zachowania agresywne. Proces ten, w przypadku tych osób będzie monitorowany.

W stosunku do osoby, która nie ukończyła cyklu zajęć, podjęte zostaną próby włączenia do edycji Programu realizowanego w 2011r.

Dwie osoby, które pozytywnie ukończyły cykl zajęć zwrócił się o wydanie stosownych zaświadczeń.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE

Zgodnie z art. 19 pkt. 17 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach zobowiązanej jest do sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej Wojewodzie Śląskiemu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego SAC (Statystyczna Aplikacja Centralna). Sporządzane są sprawozdania:

- kwartalne – meldunek kwartalny MK1/MK2*, zbiory centralne programu SI Pomost, Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przemocy wśród Dzieci i Młodzieży, Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych.
- półroczne – MPiPS-03**, Składki zdrowotne, Składki emerytalno- rentowe, MIPS-05,

- roczne – MPiPS-03**, Składki zdrowotne, Składki emerytalno- rentowe, MPiPS-05, Przemoc w rodzinie
- jednorazowe – w terminach ustalonych przez Śląski Urząd Wojewódzki.

*MK1/MK2 – meldunek kwartalny 1 / meldunek kwartalny 2

**MPiPS – Ministerstwo Polityki i Pomocy Społecznej

SPRAWY FINANSOWO-KSIĘGOWE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Plan finansowy dochodów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach na koniec roku 2011 wyniósł 37 640,00 zł i został wykonany w wysokości 94 341,28 zł czyli w 250,64%. Wykonanie dochodów ponad plan wynika przede wszystkim z wyższego niż planowany dochodu z tytułu 2,5 % kwoty wydatkowanych środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynikającego ze zwiększenia w trakcie roku puli środków PFRON przypadających Powiatowi Gliwickiemu. Ponadto większe niż zaplanowane dochody wpłynęły na rachunek PCPR z tytułu odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2011 PCPR uzyskało także nieplanowane dochody z tytułu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń przez rodziny zastępcze lub usamodzielnianych wychowanków tych rodzin, z tytułu zwróconych składek na ubezpieczenie społeczne pracownika, który przekroczył górną granicę podstawy naliczania składek oraz z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych programów, realizowanych przez PCPR.

Na dochody PCPR w 2011 roku składały się:

- odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w wysokości 7 707,37 zł,
- odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej w wysokości 27 273,23 zł,
- zwrot nienależnie pobranych świadczeń przez rodziny zastępcze oraz usamodzielnianych wychowanków rodzin w wysokości 11 126,89 zł,
- odsetki bankowe od środków pieniężnych na podstawowym rachunku bankowym w wysokości 5 092,01 zł,
- dochody z tytułu zwróconych składek na ubezpieczenie społeczne pracownika, który przekroczył w latach wcześniejszych górną granicę podstawy naliczania składek w wysokości 684,28 zł,
- dochody z tytułu uzyskanych opłat za koszty upomnień od osób zalegających z odpłatnością za korzystanie z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie w wysokości 35,20 zł
- 2,5% kwoty wydatkowanych środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 42 108,90 zł,
- odsetki bankowe od środków pieniężnych na rachunku bankowym programu „Mądre rodzicielstwo zastępcze – szczęśliwe dzieci”, realizowanego w 2010 roku, w wysokości 0,95 zł,
- odsetki bankowe od środków pieniężnych na rachunku bankowym programu „W drodze po pomoc”, realizowanego w 2011 roku, w wysokości 153,98 zł,
- odsetki bankowe od środków pieniężnych na rachunku bankowym programu „Przełamując słabości”, realizowanego w 2011 roku, w wysokości 135,78 zł,
- odsetki bankowe od środków pieniężnych na rachunku bankowym programu „Wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji dla osób pracujących

z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie” realizowanego w 2011 roku, w wysokości 22,69 zł.

Plan finansowy wydatków Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach na koniec roku 2011 wynosił 3 314 309,00 zł i został wykonany w wysokości 3 246 728,99 zł czyli w 97,96%.

Poniżej przedstawiona została struktura wydatków budżetowych PCPR w 2011 roku z podziałem na rozdziały:

Klasyfikacja	Plan początkowy	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu
Placówki opiekuńczo wychowawcze	102 739,00	60 357,00	48 570,03	80,47
Rodziny zastępcze	1 952 928,00	1 922 011,00	1 892 258,39	98,45
Program dla sprawców przemocy w rodzinie	15 000,00	12 000,00	10 500,00	87,50
PCPR	693 407,00	726 955,00	723 522,61	99,53
Punkt interwencji kryzysowej	70 729,00	59 713,00	57 892,76	96,95
Pozostała działalność	0,00	25 576,00	19 872,00	77,70
Program „Dobry start w samodzielność”	0,00	464 922,00	452 774,70	97,39
Program „W drodze po pomoc”	0,00	19 775,00	19 775,00	100,00
Program „Przełamując słabości”	0,00	20 000,00	18 563,50	92,82
Program „Wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji dla osób pracujących z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie	0,00	3 000,00	3 000,00	100,00
Razem	2 834 803,00	3 314 309,00	3 246 728,99	97,96

Źródło: Dane PCPR z 2011 r.

W ramach środków wydatkowanych na pomoc dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2011 roku PCPR poniósł wydatki na:

- pomoc pieniężną dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych na kontynuowanie nauki w kwocie 32 100,03 zł
- jednorazowa pomoc pieniężną na usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w kwocie 16 470,00 zł

W ramach środków wydatkowanych na rodziny zastępcze w 2011 r. PCPR poniósł wydatki na:

- miesięczną pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w kwocie 1 436 704,33 zł
- pomoc pieniężną dla usamodzielnianych wychowanków na kontynuowanie nauki w kwocie 159 989,58 zł

- jednorazowe świadczenia pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka w kwocie 32 998,00 zł
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych w kwocie 12 459,98 zł
- jednorazowa pomoc pieniężną na usamodzielnienie wychowanków rodzi zastępczych w kwocie 36 234,00 zł
- wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych wraz z pochodnymi w kwocie 236 139,31 zł
- szkolenia dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze w kwocie 3 650,00 zł.

Środki na działalność PCPR pochodziły w większości z budżetu Powiatu Gliwickiego. Dodatkowo w 2011 r. uzyskaliśmy dotacje z budżetu państwa na realizację programu dla sprawców przemocy w wysokości 10 500,00 zł oraz na wypłatę dodatków dla pracowników socjalnych świadczących pracę w środowisku w wysokości 5 726,00 zł. Środki na realizację trzech programów: „Przełamując słabości”, „W drodze po pomoc” oraz „Wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji dla osób pracujących z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie” pozyskano z budżetu Województwa Śląskiego w ramach konkursu dla powiatów ziemskich pod nazwą „Wzmacnianie rozwoju lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Na realizację tych programów pozyskano odpowiednio:

- na realizację programu „Przełamując słabości” kwotę 18 563,50 zł,
- na realizację programu „W drodze po pomoc” kwotę 19 775,00 zł,
- na realizację programu „Wsparcie specjalistycznego doradztwa, konsultacji oraz superwizji dla osób pracujących z rodzinami doświadczającymi skutków problemów alkoholowych, w tym przemocy w rodzinie” kwotę 3 000,00 zł. Ponadto Program „Dobry start w samodzielność” jest realizowany w oparciu o środki pochodzące ze środków europejskich oraz dotacji z budżetu państwa na jego realizację. Na realizację tego programu w 2011 roku uzyskano środki w wysokości 426 857,89 zł.

Rodzinny Dom Dziecka

Dział finansowo-księgowy PCPR prowadził obsługę finansowo-księgową Rodzinnego Domu Dziecka w Paczynie (RDDz).

Plan finansowy dochodów RDDz w Paczynie na koniec roku 2011 wynosił 255,00 zł i został wykonany w wysokości 402,91 zł czyli w 158,00%. Na dochody RDDz składały się tylko odsetki na rachunku bankowym placówki.

Plan finansowy wydatków RDDz w Paczynie na koniec roku 2011 wynosił 221 818,00 zł i został wykonany w wysokości 217 996,40 zł czyli w 98,28%.

Wydatki RDDz składały się z:

- wydatków na opłacenie składek ubezpieczenia zdrowotnego 7 dzieci przebywających w placówce od stycznia do grudnia 2011 roku w wysokości 3 931,20 zł. Środki te pochodziły z dotacji otrzymanej ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.
- wydatków na bieżącą działalność RDDz w wysokości 214 065,20 zł.

Środki na wydatki bieżące w 2011 roku w RDDz w Paczynie przeznaczono m. in. na wypłatę ryczałtu na utrzymanie dzieci w placówce w wysokości 658,80 zł miesięcznie na jedno dziecko, bieżące utrzymanie budynku Rodzinnego Domu Dziecka (energia elektryczna, woda, czynsz, zakup opału), doposażenie placówki (zakup mebli w związku z przyjęciem do placówki nowego dziecka, robota kuchennego), zakup leków na potrzeby dzieci oraz usługi telekomunikacyjne.

Oprócz wydatków budżetowych PCPR obsługiwał rachunek Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2011 roku wydatki z rachunku PFRON wyniosły 1 783 471,07 zł, z czego wydatki na zadania realizowane przez PCPR – 1 684 394,82 zł.

WYKAZ POTRZEB POWIATU GLIWICKIEGO W ZAKRESIE REALIZACJI ZADAŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Rozszerzenie infrastruktury PCPR w Gliwicach o dodatkowe pomieszczenia, w których będzie można stworzyć zaplecze pracy z rodzinami zastępczymi oraz zespołu pracowniczego wchodzącego w skład Organizatora pieczy zastępczej powołanego przez Starostę Gliwickiego do realizowania zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r.
2. Dążenie do zapewnienia opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców w formach rodzinnych poprzez pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe, zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka w ramach rocznego limitu rodzin zastępczych będącego składową 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim.
(jest to zdecydowanie lepsza i bardziej ekonomiczna forma zapewnienia dzieciom całościowej opieki i wychowania).
3. Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej z miejscami hostelowymi, w którym mieszkańcy otrzymaliby pomoc psychologiczną, socjalną i prawną, a także w sytuacjach uzasadnionych - schronienie. Dążenie również do stworzenia w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej zespołu terapeutów i specjalistów ukierunkowanych na pracę indywidualną i grupową z rodzinami i dziećmi. Szczególnie ważne i pomocne w pracy terapeutycznej byłoby pomieszczenie z lustrem weneckim.
4. Podejmowanie działań w kierunku utworzenia na terenie powiatu gliwickiego mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek.
5. Zapewnienie pracownikom, w szczególności Zespołu do spraw pieczy zastępczej, dostępu do poradnictwa zawodowego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
6. Dążenie do tworzenia form aktywności zawodowej dla niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu gliwickiego poprzez inicjowanie tworzenia miejsc pracy (m.in. zakład aktywności zawodowej)